

Grondige en gedetailleerde lezing en bespreking van de Beleidsbrief Media 2002 van minister Dirk Van Mechelen door de Vlaamse Mediaraad

De voorzitter merkt op dat deze Beleidsbrief tegelijkertijd een jaarverslag van 2001 is en een beleidsbrief waarin een toekomstvisie wordt uiteengezet. Een grondige lezing van deze beleidsbrief is nuttig. Zo wordt in de Beleidsbrief af en toe verwezen naar adviezen van de Mediaraad en de wijze waarop ze al dan niet een invulling kregen in het mediabeleid. De leden van de Mediaraad kunnen zich hierbij de vraag stellen in hoeverre het wenselijk is bepaalde adviezen opnieuw te bekijken, aan te vullen en te herformuleren.

De Beleidsbrief bevat alleszins ook een aantal beleidsopties waarbij de Mediaraad het oppoortuun kan achten om reeds uit eigen initiatief een werkdocument en advies voor te bereiden.

Alvorens met de lezing te starten merkt de voorzitter op dat over het algemeen de adviezen van de Mediaraad weinig aandacht kregen en dat er een grotere openbaarheid moet aan gegeven worden door ze op een meer actieve, directe wijze te verspreiden bij o.m. de leden van de Commissie Media van het Vlaamse Parlement, politici, beleidsverantwoordelijken, de diverse media-instellingen en dergelijke.

Mediaconcentratie en de rol van het VCM – p.3 e.v.

In de paragraaf over mediaconcentratie van de Beleidsbrief wordt niet éénmaal verwezen naar het advies dat door de Mediaraad werd uitgebracht. De Mediaraad legde immers in de loop van 2001 een 41 blz. tellend rapport neer i.v.m. mediaconcentratie en pluralisme. In de tekst worden een aantal zinnen uit het advies overgenomen maar de leden stellen vast dat zij niet eens weten of dit advies, waaraan nochtans door de werkgroep hard gewerkt werd, ooit besproken werd. Op het einde van de tekst (p5) staat wel vermeld dat de Mediaraad een advies uitbracht maar dat de adviezen” te tijdsgebonden” zijn en dat een screening van de mediamarkt noodzakelijk is. Precies wat de Mediaraad had gedaan: aan de hand van een screening en een analyse van het wettelijk kader een goed, onderbouwd document voorbereiden op basis waarvan een advies geformuleerd werd. .

Het voorstel dat het VCM deze screening van het medialandschap in de toekomst op zich zou nemen en hierover rapporteren namelijk “zodat maatschappelijke en politieke complicaties van horizontale en verticale mediaconcentraties zouden gerapporteerd worden” en “zodat dreigende machtsposities of dominanties, die het media-aanbod onder druk zouden zetten, tijdig onderkend zouden worden”, wekte bij een aantal leden van de Mediaraad verbazing op. Het VCM moet, aldus de Vlaamse Mediaraad, enkel toekijken of de bestaande wettelijke criteria al of niet overtreden worden maar het is niet de taak van het VCM om een maatschappelijk debat over mediaconcentratie op gang te brengen. Dit kan enkel in het kader van een ruimer discussieforum waar naast juristen ook media-experten aan deelnemen.

Naar aanleiding van de recente discussie over mediaconcentratie, die opnieuw aangewakkerd werd door de nieuwjaarspeech van gedelegeerd bestuurder B. De Graeve wordt besloten het advies over mediaconcentratie en pluralisme opnieuw te bekijken. De kritiek, die vroeger al geuit werd dat er te weinig met de marktaandeelen uit reclame-inkomsten werd rekening gehouden, is terecht maar door gebrek aan bronnenmateriaal werd dit luik onvoldoende uitgewerkt. Er wordt dan ook besloten de werkgroep opnieuw samen te roepen.

Beheersovereenkomst VRT – p.7 e.v.

De koppeling van de begrippen kwaliteit en bereik is niet altijd even duidelijk. Kwalitatieve vernieuwing is het centrale concept in de beheersovereenkomst, maar de vraag is hoe dit kan worden geëvalueerd, meer bepaald aan de hand van welke criteria.

De Mediaraad besluit iemand van de VRT uit te nodigen om toelichting te geven omtrent de toepassing en meetbaarheid van kwaliteitscriteria.

Verder brengt de beleidsbrief een samenvatting van de beheersovereenkomst.

De discussie over het VRT- e-platform en de keuze om met terrestriële digitale tv te starten wordt uitgesteld naar de afzonderlijke paragraaf e-VRT.

Liberalisering van het radiolandschap – p.13 e.v.

Een concrete invulling voor de verdeling en toewijzing van de frequenties voor lokale, provinciale, regionale, al of niet in netwerking, komt in de tekst niet ter sprake en is nochtans zeer dringend.

Regionale en lokale radio's lopen het risico hun herkenning kwijt te spelen. De erkenningen lopen tot einde 2002, wat economische en juridische onzekerheid impliceert voor de sector.

De Vlaamse Mediaraad kan dit dossier best op voorhand aanpakken, om te vermijden dat plots advies zal worden gevraagd. Ketenvorming is nu toegestaan, worden dit later de provinciale radio's? Belangrijk is te weten welke beleidsoptie men zal nemen.

Er wordt een werkgroep opgericht die zo snel mogelijk een ontwerp van advies i.v.m. lokale/regionale radio's zal uitbrengen.

TDAB – p.17.

Wat betreft digitale radio liggen de blokken ongeveer vast maar meerdere leden van de Mediaraad wijzen er op dat zoals trouwens de buitenlandse ervaring ons leert, digitale radio nog ver van ons af ligt en wegens te hoge kosten zowat overal wordt uitgesteld. De zinsnede in de Beleidsbrief dat “de omroepen zullen aangemoedigd worden om digitale uitzendingen te verzorgen bij de lancering van digitale radio” is dan ook wel voorbarig.

Regionale televisie – p.19 e.v.

De leden van de Mediaraad stellen vast dat het advies van de Mediaraad m.b.t. regionale televisie (2000) op een aantal punten fundamenteel afwijkt van het nieuwe decreet. Regionale televisieomroepen hebben steeds hun complementariteit beklemtoond en dit deed ook het advies. In de definitieve tekst is dit geschrapt. Ook de besluitvorming wat de financiering betreft namelijk in de eerste plaats reclamegelden stemt tot nadenken. De resultaten van de studie in opdracht van de Minister inzake financiële leefbaarheid werden door de sector volledig in vraag gesteld.

Het advies van de Mediaraad heeft nog steeds de steun van de sector.

Een ontwerptekst zal worden opgesteld, om bepaalde pijnpunten opnieuw aan te kaarten, de financiering de kabelrechten en de samenwerkingsmogelijkheden in het bijzonder.

Kabelaanbod – p.24 e.v.

De Mediaraad vroeg in haar advies omtrent het kabelaanbod om meer transparantie over vergoedingen, auteursrechten, naburige rechten, carriage fee, must-carry,...

Volgens een vertegenwoordiger van de kabelmaatschappijen is het correct dat er nog steeds geen transparantie is. De zaak omtrent de rechten is in beweging. De kabelmaatschappijen willen hiervoor een andere benadering. Een aantal zaken liggen echter contractueel vast en zijn vertrouwelijk.

Onderhandelingen met Sabam en andere organisaties blijven eveneens lopen.

De Mediaraad hoopt op de sector te kunnen rekenen om meer duidelijkheid, meer transparantie m.b.t. exploitatie van kabel te kunnen bekomen.

Evenementenregeling – p. 26

Wat betreft de evenementenregeling, licht de administratie toe dat de Vlaamse Gemeenschap de lijst heeft ingediend (door de Mediaraad goedgekeurd), maar dat Europa deze niet heeft goedgekeurd, daar er één enkele lijst moet komen voor België, eventueel met bijkomende evenementen voor de Gemeenschappen.

Telecommunicatie en de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap – p.26

De zinsnede in de beleidsbrief waarin gesteld wordt dat de Vlaamse Gemeenschap een zo groot mogelijke bevoegdheid moet verwerven inzake telecommunicatie, is hoogst merkwaardig en vraagt om meer duidelijkheid gezien het huidige wettelijke kader waarbij telecom een federale bevoegdheid is.

Journalistiek – p.27 e.v.

Steunmaatregelen

De Mediaraad wenst meer informatie te bekomen over de activiteiten en toegekende subsidies van de Stichting Vlaamse Pers. Een algemene informatieronde omtrent de steun aan de pers, die door deze Stichting verleend werd in het verleden zou wenselijk zijn. De administratie belooft dit document te bezorgen.

De administratie Media licht toe dat vanaf het tweede protocol geen enkele subsidie vanuit de administratie Media werd toegekend aan de Stichting.

Toch dringt de voorzitter er op aan een overzicht te bekomen van alle initiatieven met steun aan de pers, ook al zijn ze ondergebracht in andere diensten (bijv de steun aan digitale nevenactiviteiten van dag- en weekbladen).

Raad voor Journalistiek/Vlaamse Geschillenraad – p.27 e.v.

Naar aanleiding van de toenemende druk op journalisten en recente incidenten wordt het debat rond een Raad Voor Journalistiek acuut. Ook de steeds terugkerende vraag naar een degelijk journalistenstatuut zal de Mediaraad er toe aan zetten om grondig aandacht aan deze problematiek te besteden. In de nabije toekomst zal de Mediaraad infosessies organiseren m.b.t. deze materie.

Bij de opsomming van de doelstellingen van deze Raad wordt in de Beleidsbrief gesteld dat nieuwsvoorziening niet enkel een verantwoordelijkheid is van de journalist, maar ook van “de hoofd- en eindredacteuren, de bedrijfsverantwoordelijken en de reclamemensen”. Bij de leden van de Mediaraad rijzen er vragen over de rol van de reclamemensen bij het beoordelen van de journalistieke deontologie.

Er wordt tevens op gewezen dat de Vlaamse Geschillenraad voor radio en televisie blijft bestaan en dat dit tot moeilijkheden kan leiden. De Geschillenraad is in principe eveneens bevoegd om toe te kijken op de journalistieke deontologie van de informatieve programma's op radio en tv. De terughoudendheid van de VRT om aan de Raad voor Journalistiek mee te werken, moet dan ook in deze context begrepen worden. Het is immers niet ondenkbaar dat de Geschillenraad en de Raad voor Journalistiek tegenstrijdige adviezen zouden kunnen geven. Voor de meerderheid van de leden van de Mediaraad is het duidelijk dat wat het toezicht op de journalistieke deontologie bij radio en tv betreft, de Geschillenraad deze bevoegdheid beter

zou afstaan aan de Raad voor de Journalistiek. De Mediaraad zal in de toekomst aandacht besteden aan deze problematiek.

Toezicht op de mediasector – p. 29

Vlaams Commissariaat voor de Media

Het voorstel van de Beleidsbrief om het VCM te betrekken bij het uitwerken van een beleid m.b.t. concentratie, werd door de leden van de Mediaraad in vraag gesteld. Het VCM moet toekijken op de correcte toepassing van de wetten, heeft een controle- en sanctionerende taak, maar voor het uitwerken van een mediabeleid moet dit uiteraard in overleg met experts en betrokken actoren.

Om de rol en bevoegdheid van een Commissariaat voor de Media juist in te schatten wordt voorgesteld om te kijken hoe in Nederland de taken van dit Commissariaat worden ingevuld. Er wordt besloten Prof. Jan Van Cuilenburg, voorzitter van het Nederlands Commissariaat voor de Media, uit te nodigen en hem te vragen toelichting te geven over de taakomschrijving, organisatie, personeelsbezetting en werking van het Commissariaat én de Mediaraad (die in Nederland deel uitmaakt van de raad voor Cultuur).

De Mediaraad is van mening dat deze toelichting kan bijdragen tot kritische reflecties, denkoefeningen en zelfevaluatie.

Vlaamse Kijk- en Luisterraad

Het publiek lijkt weinig geïnformeerd omtrent de mogelijkheden en het bestaan van de diverse toezichtorganen (VCM, Geschillenraad, Kijk- en Luisterraad) en is niet altijd op de hoogte van de regelgeving en de wijze waarop een klacht dient neergelegd te worden. Bovendien zou er een laagdrempelig meldpunt voor klachten inzake media opgericht worden.

De voorzitter acht het nuttig een activiteitenverslag van al deze raden te ontvangen, aangezien dit kadert in het plan van de Mediaraad om tot een evaluatie te komen van al deze toezichtsorganen. Dit punt blijft een aandachtspunt voor de Mediaraad, zij het dan wel op middellange termijn.

Recht op antwoord – p. 31

De Vlaamse Mediaraad stelt vast dat de Vlaamse Gemeenschap de bevoegdheid van de federale wetgever betwist om het recht op antwoord in de audiovisuele media te regelen, zoals dit nu is gebeurd in het wetsontwerp dat de federale regering heeft ingediend.

De Mediaraad vindt dit bevoegdheidsconflict betreuwenswaardig en is van mening dat de burger gebaat is bij een eenvormige procedure, ongeacht of het de geschreven dan wel de audiovisuele pers betreft.

Film in Vlaanderen – p. 38

Film valt niet langer onder de bevoegdheid van de minister bevoegd voor het mediabeleid. De Mediaraad is echter van mening dat dit geen afbreuk doet aan zijn adviserende bevoegdheid met betrekking tot het filmbeleid, met inbegrip van de problematiek van de filmkeuring. De Mediaraad verwacht een belangrijke impuls van het Vlaams Audiovisueel Fonds.

Vlaanderen in de informatiemaatschappij – p.43

De Mediaraad wenst op de hoogte gebracht te worden van de evaluatie van de diverse digitale projecten die bij wijze van overheidssteun aan de printsector werden toegekend. Deze vraag aan de Administratie Media sluit aan bij de gevraagde informatie m.b.t. steun aan de pers.

Digitaal Actieplan Vlaanderen – p. 44

De raad stelt vast dat deze passage uitblinkt door holle retoriek. Naast sensibiliseringscampagnes blijkt het Digitaal Actieplan zich vooral te beperken tot het verzamelen van statistische gegevens inzake implementatie en gebruik van ICT.

e-VRT – p. 52

Digitale tv biedt vele mogelijkheden (groter zenderaanbod, interactieve diensten) en in de Beleidsbrief dringt de minister erop aan dat voor de Vlaamse gezinnen “een zeer laagdrempelige toegang tot een pakket nieuwe tv-diensten” moet gerealiseerd worden. Voor het e-VRT-project werd gekozen voor ethertransmissie (voor het broadcastgedeelte) en voor de terugkoppeling (interactieve diensten) via het telefoonnet van Belgacom. Bij de Mediaraad waren er reeds vragen gerezen of deze transmissie en de hierbij behorende settopbox toegang zou verlenen tot alle zenders. Prof. Dr. Luc Martens, vakgroep Informatietechnologie RUG, werd voor toelichting door de Mediaraad uitgenodigd. Volgens prof. Luc Martens heeft digitale ether-tv wel het voordeel van de mobiliteit zodat digitale tv bv. in de auto of op andere locaties kan ontvangen worden. Indien straks de interactiviteit wordt gerealiseerd via het GSM- of het toekomstig UMTS-netwerk dan treedt hier een mobiliteitsvoordeel op. Belangrijke vraag die hierbij rijst is of tv-gebruikers geïnteresseerd zullen zijn om mobiel van digitale tv gebruik te maken.

Wat ten alle prijze moet vermeden worden is dat de consument straks twee settopboxes zal moeten aanschaffen: één voor digitale tv-pakketten via de kabel (Canal Plus biedt nu al via de kabel digitale tv aan) en één voor e-VRT. Om dit te vermijden pleit ook de VRT voor open standaarden.

De ervaring met nieuwe media heeft geleerd dat de doorbraak afhankelijk is van een aantal variabelen zoals een erkende standaard, in dit geval liefst een multimedialplatform, zodat de consument weet dat hij bij aankoop van een settopbox in staat zal zijn om zowel kabel als ether digitale tv te ontvangen; ook de gebruiksvriendelijkheid en de betaalbare prijs zijn essentiële factoren.

e-VRT wordt momenteel getest bij 100 gezinnen, waarna de VRT de werking ervan zal evalueren. De Mediaraad is geïnteresseerd om op de hoogte te blijven van de resultaten.

Ook vanuit de kabelmaatschappijen wordt opgemerkt dat men de resultaten afwacht van het proefproject. De kabelmaatschappijen wensen een ‘neutrale standaard’ zodat alle actoren toegang hebben, wat zoals vermeld ook de wens is van de VRT.